

Bp Stefan Cichy

Odpowiedzi na kilka pytań skierowanych do Przewodniczącego Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów

Przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów otrzymuje drogą elektroniczną wiele pytań. Na kilka z nich daje tu odpowiedź.

1. Wykonywanie czytań mszalnych przez kobiety

Pytanie: Jak to jest z czytaniem lekcji przez świeckich – czytaj kobiety. Czy mogą to robić z ambonki czy też raczej nie? I gdzie dokładnie można znaleźć informacje na ten temat? Czy w rozporządzeniu księdza Arcybiskupa na temat „służby liturgicznej tylko męskiej” jest coś o tym? I gdzie to rozporządzenie można odszukać?

Odpowiedź: Warto sobie poszukać na stronie Komisji www.kkbids.episkopat.pl instrukcję Episkopatu Polski z dnia 11 marca 1987 r. wydaną z okazji ogłoszenia nowego Mszału rzymskiego dla diecezji polskich. Tam jest wszystko napisane. Przypominam tylko istotne słowa z nr. 23.: „W odprawianiu liturgii powinni czynnie uczestniczyć ministranci, lektorzy, psalterzysta i schola. W czasie Mszy odprawianych z udziałem ogółu wiernych czytania poza Ewangelią **winni** wykonywać odpowiednio przygotowani lektorzy: chłopcy lub dorośli mężczyźni. Psalm responsoryjny winien śpiewać psalterzysta. **W wypadkach szczególnych funkcję lektora i psalterzysty może pełnić kobieta, wykonując czytania i śpiewy z miejsca głoszenia słowa Bożego**” (por. nr 8 niniejszej Instrukcji).

Kobiety mogą więc czytać słowo Boże z ambonki.

Najnowsze *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego* mówi ogólnie w p. 101: „Gdy nie ma ustanowionego lektora, do wykonywania czytań z Pisma świętego winny być upoważnione inne osoby świeckie, nadające się do pełnienia tej funkcji i starannie przygotowane, ażeby wierni, słuchając natchnionych czytań, przejęli się żywą miłością Pisma świętego”.

2. Błogosławienie księgą Ewangelii

Pytanie: Czy celebrans może błogosławić zebranych wiernych Ewangeliarzem, czy jest to zarezerwowane tylko dla papieża i biskupów? Czy może są jakieś nadzwyczajne wyjątki?

Odpowiedź: Zwyczaj błogosławienia wiernych Ewangeliarzem wprowadził sługa Boży Jan Paweł II. Była to sprawa zarezerwowana dla papieża. Nowe *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego* pozwala tylko biskupom błogosławić Ewangeliarzem. W tym wprowadzeniu czytamy: „Kiedy diakon posługuje biskupowi, zanoszą mu księgę do ucałowania albo sam ją całuje, mówiąc cicho: *Niech słowa Ewangelii* itd. Podczas bardziej uroczystych celebracji biskup, zależnie od uznania, błogosławi lud księgą Ewangelii”(p. 174). Przepisy Kościoła nie mówią o jakichś nadzwyczajnych wyjątkach.

3. Postawa wiernych w czasie przygotowania darów ofiarnych

Pytanie: Jaka winna być postawa wiernych w czasie procesji na przygotowanie darów ofiarnych?

Odpowiedź: Niektóre kręgi proponowały w czasie procesji na przygotowanie darów ofiarnych postawę stojącą. Tymczasem nowe *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego* wyraźnie postanawia: „Po zakończeniu modlitwy powszechnej wszyscy siadają i rozpoczyna się śpiew na przygotowanie darów (por. nr 74). Akolita albo inny świecki ministrant umieszcza na ołtarzu korporał, puryfikaterz, kielich, palkę i mszał” (p. 139).

Jasne są w tej sprawie *Wskazania Episkopatu Polski po ogłoszeniu nowego wydania Ogólnego wprowadzenia do Mszału rzymskiego* (przyjęte na 331. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski dnia 9 marca 2005 r.). Czytamy tam: „Czynności związanych z przygotowaniem darów oraz umieszczenie na ołtarzu wszystkiego, co potrzeba, nie wolno rozpocząć przed zakończeniem modlitwy powszechnej. Po przygotowaniu ołtarza przynoszone są dary chleba i wina. Zaleca się, aby te owoce ziemi i pracy człowieka, wyrażające ludzki udział w ofierze Chrystusa, były przynieszone w sposób uroczysty, w procesji. Do ołtarza można także przynosić dary na potrzeby ubogich lub kościoła. **W czasie całego obrzędu przygotowania darów (łącznie z procesją) wierni siedzą do wezwania «Módlcie się ... » wyłącznie i wykonują odpowiednio dobrany śpiew (zob. OWMR 74, 139), jeśli używa się kadzidła, wierni wstają na okadzenie kapłana» (p. 27)».**

4. Postawa wiernych w czasie okadzania kapłana po przygotowaniu darów ofiarnych

Pytanie: Jaką postawę mają zająć wierni w czasie okadzania kapłana po przygotowaniu darów ofiarnych?

Odpowiedź: *Caeremoniale episcoporum* określa, że po okadzeniu darów ofiarnych, krzyża i ołtarza „wszyscy wstają, diakon zaś, stojąc z boku ołtarza, okadza biskupa, stojącego bez mitry, następnie koncelebransów i lud. Biskup nie powinien wypowiadać wezwania: *Módlcie się* ani modlitwy nad darami przed zakończeniem okadzenia” (p. 149). Przytoczone wyżej *Wskazania Episkopatu Polski* zaznaczają: „jeśli używa się kadzidła, **wierni wstają na okadzenie kapłana» (p. 27).**

5. Sprawa ministrantek

Pytanie: Czy na forum zebrania plenarnego Episkopatu Polski dyskutował kiedykolwiek sprawę ministrantek w Kościele w Polsce?

Odpowiedź: Sprawa ta nie była poruszana na zebraniach plenarnych. W instrukcji „*Redemptionis Sacramentum*” tam, gdzie mowa o funkcjach wiernych świeckich w celebracji Mszy świętej, zostało powiedziane: „Szczególnie godny pochwały jest utrzymujący się znany zwyczaj, obecności chłopców lub młodzieńców, zazwyczaj

nazywanych ministrantami, którzy służą przy ołtarzu na wzór akolity i na miarę swoich zdolności otrzymują stosowną katechezę na temat spełnianej posługi. Nie należy zapominać, że z grona tych chłopców na przestrzeni wieków zrodziła się wielka rzesza wyświęconych szafarzy. (...) Do tego rodzaju służby ołtarza mogą być dopuszczane dziewczęta lub kobiety za zgodą biskupa diecezjalnego i z zachowaniem ustalonych przepisów”.

Co do ministrantek Instrukcja *Redemptionis Sacramentum* powołuje się na list Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z 27 lipca 2001 r. do pewnego biskupa. List ten drukowany był na łamach „Anamnesis” 8 (2002) nr 31, s. 35n. W liście tym Kongregacja zaznacza: „Jak jasno wynika z odpowiedzi Papieskiej Rady ds. Interpretacji Tekstów Prawnych na przedstawioną wątpliwość (Responsio ad propositum dubium) odnośnie do kan. 230, § 2 *Kodeksu prawa kanonicznego* i z wytycznych tej Kongregacji, które Ojciec Święty polecił wydać w sprawie właściwego wprowadzenia i autentycznej interpretacji tego, co jest zawarte w kan. 230, § 2 (por. List okólny do Przewodniczących Konferencji Episkopatów, Prot. N. 2482/93, 15 marca 1994, por. „Notitiae” 30 [1994], 333-335), biskup w swej roli moderatora życia liturgicznego w diecezji powierzonej jego pasterskiej trosce ma prawo pozwolić na służbę kobiet przy ołtarzu w granicach jemu powierzonego terytorium. Jego wolność decyzji w tej sprawie nie może być ograniczona przez wymaganie jednolitości między jego diecezją i innymi diecezjami, które w sposób zrozumiwały zniosłoby konieczną wolność działania każdego biskupa diecezjalnego. Po wysłuchaniu przez biskupa diecezjalnego opinii Konferencji Episkopatu, jego własny nacechowany roztropnością osąd winien opierać się o wiele bardziej na fundamencie tego, co sam uzna za bardziej odpowiednie dla miejscowych potrzeb duszpasterskich dla dobra uporządkowanego rozwoju życia liturgicznego diecezji powierzonej jego trosce pasterskiej. Przy czym winien uwzględnić między innymi odczucie wiernych, podstawy, które do takiego zezwolenia prowadzą, różne uwarunkowania liturgiczne jak również wspólnoty, które gromadzą się na Mszy św. (por. *List okólny do Przewodniczących Konferencji Episkopatów, 15 marca 1994, nr 1*)”.

Kongregacja zaznaczyła także: „W zgodności z wyżej wspomnianymi rozporządzeniami Stolicy Apostolskiej tego rodzaju zezwolenie w żadnym wypadku nie może wykluczyć ze służby ołtarza mężczyzn, zwłaszcza młodych. Nie jest też wymagane, aby kapłani w jakiejś diecezji korzystali z ministrantek, ponieważ „idąc za wzniosłą tradycją, stale jest bardzo wskazane, by dopuszczać do służby przy ołtarzu młodzieńców” (por. *List okólny do Przewodniczących Konferencji Episkopatów, 15 marca 1994, nr 2*). W rzeczywistości zawsze pozostaje w mocy zobowiązanie, popierania męskich grup ministrantów; nie na koniec dlatego, że przez te inicjatywy, jak powszechnie wiadomo, od niepamiętnych czasów budzone są przyszłe powołania kapłańskie (por. tamże)”.